

**Powiat
Mielecki**
woj. podkarpackie

Uczeń u prawnika

Poradnik opracowany przez Fundację „Masz Prawo” z siedzibą w Tarnobrzegu jako zadanie publiczne zlecone i sfinansowane ze środków Powiatu Mieleckiego w ramach edukacji prawnej, o której mowa ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. 2019 poz. 294 z późniejszymi zm.), w związku z realizacją zadania „Prowadzenie punktu poradnictwa obywatelskiego w Powiecie Mieleckim w 2019 roku.”

Stan prawny lipiec 2019

1. ABC prawa

- Prawo dotyczy nas wszystkich, czy tego chcemy, czy nie. Nawet jeśli nie zdajemy sobie z tego sprawy. Wykonując codzienne czynności bardzo często stajemy się stroną stosunku prawnego, np.: podczas robienia zakupów zawieramy umowę sprzedaży. Pożyczając koleżance książkę – zawierasz umowę użyczenia, a wymieniając się z kolegą znaczkami – zawierasz umowę zamiany.
- Prawo publiczne reguluje relacje między organami państwa oraz między państwem i obywatelem. Prawo publiczne chroni jednak interesy społeczeństwa jako całości, a nie poszczególnych obywateli. Prawo publiczne to m.in. prawo konstytucyjne, administracyjne, karne czy podatkowe.
- Prawo prywatne reguluje stosunki pomiędzy równorzędnymi podmiotami, gdzie państwo nie zmusza do określonych zachowań. W takich relacjach strony samodzielnie kształtują prawa i obowiązki między sobą, na przykład sprzedając samochód strony umawiają się na określoną cenę. Prawem prywatnym jest prawo cywilne, prawo pracy czy prawo gospodarcze.

2. Kto mi pomoże ?

- Jeśli ktoś narusza Twoje prawa, dochodzi do przemocy przeciwko Tobie, jeżeli jesteś świadkiem cierpienia innych osób, dochodzi do przemocy przeciwko tej osobie należy podjąć kroki, żeby zapobiec tej krzywdzie. Osobami pierwszego kontaktu, które na pewno Ci pomogą jest rodzina, rodzeństwo. Możesz wybrać także inną osobę, której ufasz. Może to być nauczyciel, z którym masz dobry kontakt i chętnie Cię wysłucha, a także udzieli rady. W tej sytuacji możesz być pewny, że rozmowa pozostanie między wami, a nauczyciel znajdzie właściwy sposób aby rozwiązać Twój problem. Często pojawiającym się zjawiskiem w szkole jest przemoc rówieśnicza. Przemocą jest nie tylko bicie, popychanie czy szczypanie - czyli przemoc fizyczna, ale także wszelkiego

rodzaju wyśmiewanie, przezywanie, opowiadanie nieprawdziwych informacji, takie zachowanie to przemoc psychiczna.

3. Jakie są zawody prawnicze

Kim jest sędzia ?

- Sędzia jest osobą, której zadaniem jest rozstrzyganie sporów i wydawanie wyroków w imieniu państwa. Sędziowie pracują w różnych wydziałach, gdzie trafiają sprawy odpowiedniej kategorii. Wśród wydziałów wyróżniany jest: karny, cywilny, rodzinny, pracy i gospodarczy. Sędzia formułując rozstrzygnięcie w sprawie wydaje je w formie postanowienia bądź wyroku. Sądowe rozstrzygnięcie jest wiążące dla stron, które występują w sprawie – zobowiązuje strony do dostosowania się do wydanego wyroku, gdy stanie się on prawomocny. Sędzia jest funkcjonariuszem publicznym, na stanowisko powołuje go Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Wśród najważniejszych cech charakterystycznych pracy sędziego jest jego niezawisłość. Niezawisłość polega na tym, że sędzia jest niezależny podczas podejmowania przez siebie orzeczeń w sprawach, które prowadzi. Jest on także bezstronny podczas rozstrzyganych sprawy – oznacza to, że nie może sprzyjać żadnej ze stron w toczącym się w postępowaniu. W przypadku, gdyby zachodziło podejrzenie, że sędzia może sprzyjać jednej ze stron postępowania należy podjąć kroki w celu wyłączenia tego sędziego od udziału w sprawie. Sędzia, w trakcie prowadzonych rozpraw posiada stosowny czarny strój - nazywany togą. Toga sędziowska zakończona jest fioletowym żabotem. Ponadto podczas rozpraw sędzia ma na sobie łańcuch z godłem Polski, symbol ten ma podkreślać, że wydawane przez sędziego wyroki są podejmowane w imieniu RP.

Kim jest adwokat i radca prawny ?

- Radcowie prawni i adwokaci są fachowymi i profesjonalnymi prawnikami, którzy świadczą pomoc prawną swoim klientom. Osoba wykonująca jedną z wymienionych profesji zobowiązana jest do zachowania tajemnicy zawodowej – oznacza to, że wszystkie informacje jakie uzyskał podczas udzielania pomocy prawnej adwokat bądź radca prawny od swojego klienta musi zachowywać wyłącznie dla swojej wiedzy i wykorzystywać wyłącznie podczas prowadzenia tej konkretnej sprawy. W katalogu pomocy prawnej znajdują się m. in. występowanie przed sądem i reprezentowanie tam swoich klientów, a także oraz reprezentowanie klientów przed innymi urzędami i instytucjami. Adwokaci i radcowie prawni doradzają swoim klientom, udzielają konsultacji prawnych, przygotowują pisma, projekty umów, a także opinie prawne. Zarówno adwokat jak i radca prawny prowadząc swoją działalność dokonują analizy dokumentów. Oba zawody w swojej działalności wysłuchują problemów klientów, starają się znaleźć najlepsze rozwiązanie prawne dla ich spraw, wyjaśniając także skutki prawne podejmowanych kroków. Zawód adwokata lub radcy prawnego wykonywać można po ukończeniu studiów prawniczych, odbyciu 3-letniej aplikacji oraz zdaniu egzaminu zawodowego. Radca prawny podczas rozpraw sądowych ubrany jest w czarną togę z niebieskim żabotem, natomiast adwokat w czarną togę z żabotem w kolorze zielonym.

Kim jest prokurator ?

- Prokurator inaczej nazywany jest oskarżycielem publicznym. Stoi na straży praworządności, czuwa nad ściganiem przestępstw i zapobiega naruszeniom prawa. Prowadzi postępowanie przygotowawcze samodzielnie lub nadzoruje w tym zakresie działania podejmowane przez policję. Prokurator po zebraniu wystarczających dowodów w sprawie sporządza akt oskarżenia, w dokumencie przedstawia zarzuty osobie oskarżonej, następnie przesyła akt oskarżenia do sądu rozstrzygającego sprawę. Podczas trwającego procesu zadaniem prokuratora jest udowodnienie przed sądem winy oskarżonego. W trakcie rozpraw toczących się przed sądem prokurator ubrany jest w czarną togę z czerwonym żabotem.

Kim jest notariusz ?

- Notariusz, nazywany niekiedy rejentem to kolejny z zawodów zaufania publicznego. Wśród zadań należących do notariusza należy sporządzanie dokumentów, mają one moc dokumentu urzędowego. Do notariusza udajemy się w przypadku dokonania czynności na skutek, których otrzymujemy akt notarialny, takich jak kupno domu. Ponadto przed notariuszem sporządza się testament, a także potwierdza własnoręczność podpisu. Notariusz posiada ustawowe prawo do poświadczania pism za zgodność z oryginałem. . Wszystkie dokumenty sporządzane przez notariusza zostają wpisane i zarejestrowane do Repertorium, czyli księgi prowadzonej przez notariusza.

Kim jest komornik ?

- Komornik sądowy to także zawód prawniczy. Komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym, działającym przy sądzie rejonowym. Wśród zadań komornika sądowego znajduje się egzekwowanie wyroków sądowych, w sytuacji gdy zobowiązany nie realizuje prawomocnego orzeczenia sądu. Prowadzenie egzekucji polega najczęściej na zajmowaniu i sprzedawaniu przedmiotów należących do dłużnika i przekazywaniu uzyskanych w ten sposób pieniędzy osobom, którym się one należą. Komornik ma także prawo do tego, aby zajmować konta bankowe dłużników - wysłała wówczas do banku pismo, w którym zabrania dokonywania wypłat pieniędzy z konta należącego do dłużnika. Dokonując tych czynności komornik zapewnia w imieniu państwa, przestrzeganie prawa poprzez przymusowe wykonywanie wyroków.

4. Władza rodzicielska

- Aż do osiągnięcia pełnoletności każde dziecko pozostaje pod opieką swoich rodziców, czyli pod władzą rodzicielską. Władza rodzicielska obejmuje w szczególności obowiązek i prawo rodziców do dbałości o dziecko i jego majątek oraz do wychowywania dziecka, z poszanowaniem jego godności i praw. Sprawowanie władzy rodzicielskiej ma na celu zadbanie o rozwój dzieci.

Jakie są prawa i obowiązki rodziców względem dziecka?

- Władza rodzicielska to prawa i obowiązki jakie mają rodzice względem dziecka. Obowiązani są troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka. Na rodzicach ciąży obowiązek wychowywania swoich dzieci w sposób odpowiedzialny. Dziecko podlegające władzy rodzicielskiej rodziców objęte jest ochroną, która zabrania stosowania w stosunku do niego kar cielesnych. Jednakże zakaz ten nie powoduje, że rodzice wykonując władzę rodzicielską nie mogą stosować środków przymusu, aby wyrzucić posłuszeństwo dziecka. Wręcz przeciwnie rodzice mogą upominać swoje dzieci oraz karcić je z wyłączeniem wymienianych powyżej kar fizycznych. Władza rodzicielska nad dzieckiem polega przede wszystkim na stałej trosce o dziecko, dbałości o jego należyte wychowanie, a także o to by dziecko nie doświadczyło krzywdy. Rodzice mogą i powinni działać jako przedstawiciele ustawowi dziecka. To oni dokonują w imieniu dziecka czynności prawnych, których dziecko nie może dokonać samodzielnie. Mogą kierować drogą jego edukacji, uwzględniając zawsze dobro i prawidłowy rozwój dziecka, a także zobowiązani są do jego utrzymania, do chwili ukończenia 18 roku życia, jeżeli dziecko kontynuuje naukę, wtedy obowiązek ten wydłuża się do 26 roku życia dziecka.

Jakie są obowiązki dziecka względem rodziców?

- Rodzice i dzieci zobowiązani są do wzajemnego szacunku i wspierania się. Dziecko pozostające pod władzą rodzicielską winne jest rodzicom posłuszeństwo. Powinno pomagać rodzicom w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Zobowiązane jest do szacunku względem innych osób i ich własności.